

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 października 2015 roku w sprawie V GC 318/12 w połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia 4 sprawach z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. w tym 2 przeciwko B. M. o zapłatę 50.500,00 złotych i o zapłatę 72.000,00 zł oraz 2 przeciwko A. M. o zapłatę 50.500,00 złotych i o zapłatę 72.000,00 zł Sąd Rejonowy w Płocku:

I. zasądził od pozwanej B. M. na rzecz powódki kwotę 50.500,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 października 2011 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 6.142,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.617,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

II. zasądził od pozwanej B. M. na rzecz powódki kwotę 72.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 października 2011 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 7.217,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.617,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

III. zasądził od pozwanego A. M. na rzecz powódki kwotę 50.500,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 października 2011 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 6.142,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.617,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

IV. zasądził od pozwanego A. M. na rzecz powódki kwotę 72.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 października 2011 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 7.217,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.617,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

V. oddalił wniosek powódki o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 14 grudnia 2006r. A. P., pozwana B. M. i pozwany A. M. zawarli umowę spółki pod nazwą (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.. Kapitał zakładowy spółki wynosi 50.000,00 zł, dzieli się na 200 równych i niepodzielnych udziałów po 250,00 zł każdy, z czego 102 udziały objął A. P., 49 udziałów objęła pozwana B. M. i 49 udziałów objął pozwany A. M.. Zgodnie z §11 umowy spółki, zgromadzenie wspólników może zobowiązać wspólników do wnoszenia dopłat proporcjonalnie do posiadanych przez nich udziałów jednorazowo maksymalnie do dziesięciokrotnej wartości nominalnej tych udziałów. Wysokość i terminy dopłat mogą zostać określone każdorazowo w uchwale zgromadzenia wspólników. Umowa spółki w dacie jej zawarcia przewidywała jednoosobowy zarząd, w skład którego weszła pozwana B. M. jako prezes zarządu, powołana na trzyletnią kadencję.

W dniu 01.03.2007r. pomiędzy A. P., pozwaną B. M. i pozwanym A. M. jako wynajmującymi oraz powodową spółką jako najemcą, reprezentowaną przez pozwaną B. M. jako prezesa zarządu, została zawarta umowa najmu nieruchomości przy ul. (...) w P.. Czynsz najmu został określony na kwotę 4.000,00 zł i był płatny jednorazowo na koniec roku.

W dniu 02.04.2007r. pozwana B. M. jako prezes zarządu powodowej spółki i pożyczkobiorca zawarła ze sobą jako wspólnikiem i jednocześnie pożyczkodawcą umowę pożyczki kwoty 73.500,00 zł na okres od 02.04.2007r. do 02.04.2008r. W dniu 30.04.2007r. w ten sam sposób pozwana zawarła aneks do przedmiotowej umowy pożyczki, na podstawie którego termin spłaty pożyczki został przedłużony do 30.04.2011r., a nadto w dniu zwrotu pożyczki pożyczkobiorca został zobowiązany do zapłaty odsetek ustawowych za cały okres korzystania z pożyczki.

W dniu 02.04.2007r. powodowa spółka reprezentowana przez pozwaną zawarła z pozwanym A. M. umowę pożyczki kwoty 73.500,00 zł na okres od 02.04.2007r. do 02.04.2008r. Aneksem z dnia 30.04.2007r. termin spłaty pożyczki

został przedłużony do 30.04.2011r., a nadto w dniu zwrotu pożyczki powodowa spółka jako pożyczkobiorca została zobowiązana do zapłaty odsetek ustawowych za cały okres korzystania z pożyczki.

W dniu 16.04.2007r. pozwana jako prezes zarządu powodowej spółki i pożyczkobiorca zawarła ze sobą jako współnikiem i jednocześnie pożyczkodawcą umowę pożyczki kwoty 49.000,00 zł na okres od 16.04.2007r. do 16.04.2008r. W dniu 30.04.2007r. w ten sam sposób pozwana zawarła aneks do przedmiotowej umowy pożyczki, na podstawie którego termin spłaty pożyczki został przedłużony do 30.04.2011r., a nadto w dniu zwrotu pożyczki pożyczkobiorca został zobowiązany do zapłaty odsetek ustawowych za cały okres korzystania z pożyczki.

W dniu 16.04.2007r. powodowa spółka reprezentowana przez pozwaną zawarła z pozwanym A. M. umowę pożyczki kwoty 49.000,00 zł na okres od 16.04.2007r. do 30.04.2008r. Aneksem z dnia 30.04.2007r. termin spłaty pożyczki został przedłużony do 30.04.2011r., a nadto w dniu zwrotu pożyczki powodowa spółka jako pożyczkobiorca została zobowiązana do zapłaty odsetek ustawowych za cały okres korzystania z pożyczki.

W dniu 14.05.2008r. A. P., pozwany A. M. i pozwana B. M. – działająca w imieniu własnym oraz w imieniu i na rzecz powodowej spółki, zawarli w formie aktu notarialnego nr Rep. (...) umowę sprzedaży na rzecz powodowej spółki prawa użytkowania wieczystego działki gruntu przy ul. (...) w P. (nr księgi wieczystej (...)) oraz budynków biurowo-magazynowych, stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności. W umowie tej A. P. zbył na rzecz powodowej spółki  $\frac{1}{2}$ , a pozwani po  $\frac{1}{4}$  udziału we współużytkowaniu wieczystym i współwłasności budynków położonych na powyższej działce gruntu, za cenę 300.000,00 zł. W treści aktu notarialnego A. P. i pozwani przyznali, że na poczet ceny otrzymali od nabywcy w odpowiednich częściach kwotę 30.000,00 zł i jej odbiór pokwitowali. Pozostała część ceny w kwocie 270.000,00 zł miała zostać zapłacona w dniu 14.05.2008r.

W dniu 15.05.2008r. pozwana B. M. jako prezes zarządu powodowej spółki złożyła oświadczenie, iż zapłata należnych pozwanym kwot 27.000,00 zł z tytułu połowy wartości czynszu najmu nieruchomości przy ul. (...) w P. za okres od dnia 01.03.2007r. do dnia 14.05.2008r. oraz 15.000,00 zł z tytułu połowy wartości kwoty z tytułu sprzedaży powyższej nieruchomości nastąpi nie później jak do dnia 15.05.2009r.

W piśmie z dnia 01.03.2011r., skierowanym do powodowej spółki, pozwani wezwali do zwrotu pożyczek udzielonych w dniach 02.04.2007r. i 16.04.2007r.

W dniu 09.05.2011r. pozwana otrzymała od powoda kwotę 32.067,82 zł z tytułu odsetek ustawowych od umowy pożyczki z dnia 02.04.2007r., naliczonych za okres od 02.04.2007r. do 09.05.2011r. od kwoty 73.500,00 zł. Tego samego dnia pozwany A. M. otrzymał od powoda kwotę 37.266,51 zł z tytułu odsetek ustawowych od umowy pożyczki z dnia 02.04.2007r., naliczonych za okres od 06.04.2007r. do 09.05.2011r. od kwoty 73.500,00 zł oraz kwotę 24.551,01 zł z tytułu odsetek ustawowych od umowy pożyczki z dnia 16.04.2007r., naliczonych za okres od 25.04.2007r. do 09.05.2011r. od kwoty 49.000,00 zł.

W dniu 17.10.2011r. zgromadzenie wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. podjęło uchwałę nr (...) w sprawie wniesienia dopłat przez wspólników. W treści uchwały na wspólników nałożone zostały dopłaty w wysokości 2.500,00 zł na każdy posiadany udział, tj. w dziesięciokrotnej wysokości udziału. Dopłaty miały na celu realizację planowanych inwestycji, prowadzenie działalności bieżącej oraz spłatę zobowiązań wobec wspólników. Wspólnicy zobowiązali się wpłacić dopłaty we właściwej wysokości w terminie do dnia 24.10.2011r. na rachunek bankowy powodowej spółki. W przypadku opóźnienia w zapłacie wspólnicy zobowiązali się do niezwłocznej wpłaty całej kwoty dopłaty wraz z ustawowymi odsetkami. Uchwała weszła w życie z dniem jej podjęcia.

W piśmie z dnia 26.10.2011r. powodowa spółka skierowała do każdego

z pozwanych wezwanie do zapłaty kwot po 122.500,00 zł, zgodnie z uchwałą wspólników z dnia 17.10.2011r. Wezwania do zapłaty zostały doręczone pozwany  
w dniu 04.11.2011r.

W pozwie z dnia 15.11.2011r., skierowanym do Sądu Okręgowego w Łodzi  
X Wydział Gospodarczy, pozwani wnieśli o uchylenie uchwały nr (...) z dnia 17.10.2011r. w sprawie wniesienia dopłat przez wspólników.

W piśmie z dnia 15.11.2011r. pozwani wezwali powoda do zapłaty należności w łącznej kwocie 92.525,98 zł, na którą składały się kwoty: 29.749,70 zł i 2.013,20 zł  
z tytułu odsetek od umów pożyczki zawartych pomiędzy pozwany a powodową spółką w dniach 02.04.2007r. i 16.04.2007r., 27.000,00 zł z odsetkami w kwocie 12.061,98 zł z tytułu czynszu najmu nieruchomości przy ul. (...) w P. za okres 01.03.2007r.-14.05.2008r. zgodnie z umową najmu z 01.03.2007r., a także 15.000,00 zł z odsetkami w wysokości 6.701,10 zł z tytułu niezapłaconej części ceny sprzedaży powyższej nieruchomości na podstawie aktu notarialnego Rep. A nr (...).

Pozwani w piśmie z dnia 27.12.2011r. skierowanym do zarządu powodowej spółki zażądali zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, m.in. w celu podjęcia uchwały w sprawie zwrotu części dopłat wspólnikom w związku z osiągniętym zyskiem za rok 2010.

W pismach z dnia 26.03.2012r. i z dnia 05.04.2012r. pozwani, w związku  
z nieważnością umowy sprzedaży użytkownika wieczystego działki gruntu i własności budynków stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności objęty księgą wieczystą nr (...), wezwali powoda do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości od dnia 14.05.2008r. w kwocie łącznej 529.736,00 zł, przypadającej na sumę udziałów pozwanych.

W dniu 20.06.2013r. pozwani zawarli w formie aktu notarialnego umowę ustanawiającą rozdzielną majątkową.

Nieprawomocnym wyrokiem z dnia 09.10.2014r., sygn. akt I C 783/13, Sąd Rejonowy w Płocku I Wydział Cywilny uzgodnił treść księgi wieczystej o nr (...) prowadzonej w Sądzie Rejonowym w Płocku w Wydziale Ksiąg Wieczystych z rzeczywistym stanem prawnym w ten sposób, że w Dziale II tej księgi nakazał wpisać jako użytkowników wieczystych (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. w udziale wynoszącym 1/2, B. M. w udziale wynoszącym 1/4 i A. M. w udziale wynoszącym 1/4 części.

Wyrokiem z dnia 15.12.2014r., sygn. akt X GC 627/11, Sąd Okręgowy  
w Ł. X Wydział Gospodarczy oddalił powództwo B. M.

i A. M. przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P. o uchylenie uchwały zgromadzenia wspólników nr 04/07/10/2011 z dnia 17.10.2011 w sprawie wniesienia dopłat przez wspólników. Apelacja B. M. i A. M. od powyższego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi I Wydział Cywilny  
z dnia 15.12.2014r., sygn. akt I ACa 1417/14.

Sąd Rejonowy zważył, że powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. we wszystkich sprawach połączonych do wspólnego rozstrzygnięcia domagała się zasądzenia od pozwanych B. M. i A. M. kwot po 72.000,00 zł i po 50.500,00 zł z tytułu nałożonych na pozwanych, jako wspólników powodowej spółki, dopłat.

Zgodnie z art. 177 §1 k.s.h. umowa spółki może zobowiązywać wspólników do dopłat w granicach liczbowo oznaczonej wysokości w stosunku do udziału. Wysokość  
i terminy dopłat oznaczane są w miarę potrzeby uchwałą wspólników. Jeżeli wspólnik nie uiścił dopłaty w określonym terminie, obowiązany jest do zapłaty odsetek ustawowych, spółka może również żądać naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki  
(art. 178 §1 i §2 k.s.h).

W realiach przedmiotowej sprawy, uchwała zgromadzenia wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. z dnia 17.10.2011r., nakładająca na wspólników powodowej spółki obowiązek uiszczenia dopłat w wysokości 2.500,00 zł na każdy posiadany udział, podjęta została na podstawie i w granicach wynikających z §11 ust. 1 i 2 umowy spółki. Termin uiszczenia dopłat został określony na dzień 24.10.2011r. Po upływie tego terminu powódce w stosunku do każdego z pozwanych przysługiwało roszczenie o zapłatę kwot po 122.500,00 zł.

Pozwani zakwestionowali treść podjętej uchwały, jako mającej na celu pokrzywdzenie pozwanych i naruszającej dobre obyczaje, jednak ich powództwo

o uchylenie z tych przyczyn uchwały z dnia 17.10.2011r. zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi X Wydział Gospodarczy. Zgodnie z art. 365 §1 k.p.c. prawomocne orzeczenie jest wiążące dla stron, sądu, który je wydał oraz dla innych sądów, organów państwowych i organów administracji publicznej, a nadto, w wypadkach przewidzianych w ustawie, również dla innych osób. W orzecznictwie uznaje się, że moc wiążąca orzeczenia określona w art. 365 §1 k.p.c.

w odniesieniu do sądów oznacza, że podmioty te muszą przyjmować, iż dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak to rozstrzygnięto w prawomocnym orzeczeniu.

W kolejnym postępowaniu zatem sąd jest związany prawomocnym orzeczeniem, rozumianym jako określona wypowiedź sądu rozpoznającego poprzednią sprawę, będącą syntezą ustaleń faktycznych i prawnych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 19.05.2005r., I ACa 1848/04, nr LEX 166820).

Z powyższych względów niedopuszczalne było w niniejszej sprawie ponowne badanie przez Sąd Rejonowy zasadności zarzutów pozwanych dotyczących okoliczności podjęcia przez zgromadzenie wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością uchwały z dnia 17.10.2011r. i ewentualnego pokrzywdzenia pozwanych jako wspólników. W konsekwencji przyjąć należało, że w oparciu o treść przedmiotowej uchwały oboje pozwani zostali skutecznie zobowiązani do dokonania objętych pozwami dopłat na rzecz powodowej spółki.

W odniesieniu do zarzutów potrącenia, podniesionych w toku procesu przez pozwanych, Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z przepisem art. 479<sup>14</sup> §4 k.p.c., który znajdował zastosowanie w niniejszej sprawie jako wszczętej przed dniem 03.05.2012r. (art. 9 ust. 1 w zw. z art. 11 ustawy z dnia 16.09.2011r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 233, poz. 1381), do potrącenia w toku postępowania mogły być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami. Oznacza to, że wystąpienie kompensacyjnego skutku czynności potrącenia dokonanego w toku sprawy było wykluczone, jeżeli dotyczyło wierzytelności, do udowodnienia których niezbędne jest przeprowadzenie dowodu

z opinii biegłego sądowego, zeznań świadków, przesłuchania stron albo innych dowodów, które nie są dokumentami (wyrok SN z dnia 13.05.2009r., IV CSK 6/09, LEX nr 607277; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 19.02.2014r., I ACa 1276/13, LEX nr 1439258). Udowodnienie określonych w art. 498 §1 k.c. przesłanek warunkujących skuteczne dokonanie potrącenia obciążało w niniejszej sprawie pozwanych jako stronę zgłaszającą zarzut potrącenia, co wynika wprost z treści art. 6 k.c. (tak też SN w wyroku z 16.11.1998 r., I CKN 892/97, niepubl.).

Zgodnie z art. 499 k.c., oświadczenie o potrąceniu stanowi jednostronną czynność prawną i stosownie do art. 61 k.c. staje się ono skuteczne z chwilą dojścia do wierzyciela wzajemnego w taki sposób, aby mógł zapoznać się z jego treścią. Przepis art. 499 k.c. nie wymaga zatem, aby omawiane oświadczenie zostało dokonane w szczególnej formie, powinno ono jednak w sposób dostateczny ujawniać wolę osoby korzystającej z prawa potrącenia co do umorzenia obu wierzytelności poprzez ich wzajemne przeciwstawienie sobie (postanowienie SN z dnia 08.02.2000r., I CKN 398/98, nr LEX 50856; postanowienie SN z dnia 09.03.1972r., III PZP 2/72, nr LEX 7071; wyrok SN z dnia 12.11.1973r., II CR 606/73, niepubl.).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy Sąd Rejonowy przyjął, że pozwani w toku procesu powołali się dwukrotnie na zarzut potrącenia, składając oświadczenia o dokonaniu potrącenia w sprzeciwach od

nakazów zapłaty i w pismach z dnia 10.04.2015r. Oceniając w pierwszej kolejności oświadczenie o potrąceniu zawarte w sprzeciwach, Sąd wskazał, że z jego treści wynika jedynie, jakie wierzytelności pozwani przedstawiają do potrącenia, a nie została wprost określona wierzytelność powódki, która miałaby być objęta potrąceniem. W realiach sprawy można domyślać się, że przeciwstawną wierzytelnością była wierzytelność o uiszczenie dopłat, jednak wobec doniosłości skutków potrącenia, w orzecznictwie trafnie wyklucza się możliwość składania oświadczeń o potrąceniu w sposób dorozumiany (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 13.10.2005 r., I ACa 324/05, wyrok SN z 28.10.1999 r., II CKN 551/98, OSNC 2000/5/89, Biuletyn SN 1999/12/10 z aprobującą glosą A. T. (...)). Niezależnie jednak od tej kwestii, podniesiony w sprzeciwach zarzut potrącenia nie zasługiwał na uwzględnienie również z uwagi na nieudowodnienie przez pozwanych istnienia i wysokości przedstawionej do potrącenia wierzytelności w sposób wymagany przez przepis art. 479<sup>1</sup> §4 k.p.c.

Na poparcie zawartego w sprzeciwach zarzutu potrącenia pozwani załączyli niepoświadczony kserokopie dokumentów prywatnych. W orzecznictwie uznaje się, że niepoświadczona podpisem strony kserokopia nie jest dokumentem, w związku z czym nie ma mocy dowodowej (wyrok SN z 16.06.2000 r., IV CKN 59/00, nr LEX 533122; postanowienie SN z 27.02.1997 r., III CKU 7/97, nr LEX 50764; uchwała SN z dnia 29.03.1994r., III CZP 37/94, OSNC 1994/11/206, nr LEX 4066; postanowienie SN z dnia 27.08.1998r. III CZ 107/98, OSNC 1999/3/52, nr LEX 34575; wyrok SN z dnia 14.02.2007r. II CSK 401/06, LEX nr 453727). W związku z tym nie można uznać, że w oparciu o przedłożone kserokopie pozwani udowodnili zarzut potrącenia. Ponadto, w kontekście treści złożonych w sprzeciwach oświadczeń i załączonych kserokopii dokumentów wątpliwości budzi istnienie i wysokość poszczególnych wierzytelności pozwanych przedstawionych do potrącenia.

W odniesieniu do wierzytelności w kwocie 29.749,70 zł z tytułu odsetek od umów pożyczki, zawartych pomiędzy powodową spółką a pozwanymi w dniach 02.04.2007r. i 16.04.2007r., Sąd I instancji podniósł, że pozwani nie sprecyzowali, od jakich kwot i za jakie okresy naliczone zostały przedmiotowe odsetki. Ze sprzeciwu nie wynika również jaka część z powyższej kwoty przypada pozwanej B. M., a jaka pozwanemu A. M. i z której z dwóch umów pożyczki, jakie każdy z pozwanych zawarł z powódką. Precyzyjne określenie sposobu naliczenia tych kwot było szczególnie istotne z uwagi na fakt, iż znaczna część odsetek od tych umów pożyczki została przez powodową spółkę uregulowana na rzecz pozwanych, na co wskazują pokwitowania z dnia 09.05.2011r. (k. 50-51). Nadto Sąd Rejonowy podkreślił, że umowy pożyczki i aneksy do nich (k. 52-59), zawarte przez pozwaną B. M. działającą jednocześnie w imieniu własnym

i w imieniu powodowej spółki, były bezwzględnie nieważne, z uwagi na naruszenie art. 210 §1 k.s.h. i art. 15 §1 k.s.h. Pierwszy z powołanych przepisów przewiduje obowiązek reprezentacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w umowie

z członkiem zarządu przez radę nadzorczą lub pełnomocnika powołanego uchwałą zgromadzenia wspólników. Przepis art. 15 §1 k.s.h. wymaga z kolei zgody zgromadzenia wspólników na zawarcie przez spółkę umowy kredytu, pożyczki, poręczenia lub innej podobnej umowy z członkiem zarządu. Z uwagi na nieważność umów pożyczek zawartych przez pozwaną B. M., działającą zarówno w imieniu własnym, jak i powodowej spółki, pozwana nie mogła przedstawić do potrącenia wierzytelności z tytułu odsetek, należnych na podstawie tych umów.

Z kolei w zakresie umów pożyczek zawartych przez pozwanego A. M., w oparciu o powołane w sprzeciwie twierdzenia i dowody,

z powołanych wyżej przyczyn, nie można było ustalić wysokości przysługującej temu pozwanemu wierzytelności z tytułu odsetek od udzielonych pożyczek.

W odniesieniu do wierzytelności pozwanych w kwocie 27.000,00 zł tytułem należności głównej i 12.061,98 zł z tytułu odsetek od zaległego czynszu za wynajem nieruchomości przy ul. (...) w P. Sąd I instancji wskazał, że umowa najmu tej nieruchomości z dnia 01.03.2007r. była nieważna, z uwagi na fakt, iż zarówno w imieniu powódki jako najemcy, jak i w imieniu jednego z wynajmujących współwłaścicieli oświadczenie woli w umowie składała pozwana B. M., będąca członkiem zarządu powodowej spółki (art. 210 §1 k.s.h.). Dla skutecznego zawarcia umowy najmu nieruchomości

wspólnej niewątpliwie wymagana jest zgoda wszystkich współwłaścicieli (art. 199 k.c.), niedopuszczalne jest bowiem „wynajęcie udziału” we współwłasności nieruchomości. Wobec wadliwej reprezentacji powodowej spółki w umowie pomiędzy spółką a jednym ze współwłaścicieli, umowę najmu należy zatem ocenić jako nieważną w całości, a w związku z tym nie powstały wierzytelności pozwanych o zapłatę czynszu i odsetek, objęte zarzutem potrącenia.

W zakresie wierzytelności w kwocie 15.000,00 zł z tytułu niezapłaconej części ceny sprzedaży nieruchomości zgodnie z umową z dnia 14.05.2008r. i odsetek za opóźnienie w kwocie 6.070,10 zł Sąd I instancji wskazał, że istnienie tej wierzytelności budziło wątpliwość w kontekście treści załączonego do sprzeciwu aktu notarialnego (k. 70-77). W §3 tego dokumentu pozwani przyznali bowiem, że na poczet ceny otrzymali od powódki jako nabywcy w odpowiednich częściach kwotę 30.000,00 zł i pokwitowali jej odbiór. Z powołanego przez pozwanych dokumentu na poparcie zarzutu potrącenia wynikało zatem, że wierzytelność objęta tym zarzutem wygasła na skutek zaspokojenia, a pozwani nie przedstawili żadnych innych dowodów, które wskazywałyby na fakt, że do zapłaty kwoty 15.000,00 zł z tytułu części ceny w rzeczywiście nie doszło.

Wobec powyższego, podniesiony w sprzeciwach od nakazu zapłaty zarzut potrącenia kwoty 90.512,78 zł Sąd Rejonowy ocenił jako bezskuteczny.

W odniesieniu do zarzutu potrącenia wynikającego z pism procesowych obojga pozwanych z dnia 10.04.2015r., dotyczącego wierzytelności pozwanych w kwotach po 488.870,00 zł z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez powódkę z nieruchomości przy ul. (...) w P. za okres od dnia 14.05.2008r. do dnia 30.04.2015r. (art. 224 §2 i art. 225 k.c.), Sąd Rejonowy zważył, że w przypadku umowy sprzedaży z dnia 14.05.2008r. również naruszony został przepis art. 210 §1 k.s.h., albowiem sprzedająca swój udział wynoszący ¼ części we współużytkowaniu wieczystym gruntu i współwłasności budynków pozwana B. M. reprezentowała jednocześnie powodową spółkę jako kupującego. W ocenie Sądu

I instancji, jednak nieuzasadnione jest stanowisko, że z powodu naruszenia art. 210 §1 k.s.h., omawiana umowa sprzedaży jest nieważna w całości. Sąd podkreślił, że sprzedaż w umowie z dnia 14.05.2008r. objęte były udziały we współużytkowaniu wieczystym gruntu i współwłasności budynków należące do trzech różnych osób, mogące być przedmiotem odrębnej sprzedaży. W zakresie sprzedaży udziału w ½ części tych praw należącego do A. P. brak jest zatem uzasadnionych podstaw do uznania nieważności umowy, albowiem w przypadku czynności prawnej obejmującej sprzedaż tego udziału przepis art. 210 §1 k.s.h. nie znajdował zastosowania. W związku z tym, na podstawie umowy z dnia 14.05.2008r. powodowa spółka niewątpliwie stała się współużytkownikiem wieczystym gruntu i współwłaścicielem budynków na nieruchomości przy ul. (...) w P. w udziale wynoszącym ½ części, należącym uprzednio do A. P..

Biorąc pod uwagę powyższe, zdaniem Sądu Rejonowego, pozwany nie przysługiwało względem powodowej spółki roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie ze wskazanej wyżej nieruchomości za okres od 14.05.2008r. do 30.04.2015r., albowiem w tym okresie powodowa spółka była współużytkownikiem wieczystym gruntu i współwłaścicielem budynków na tej nieruchomości. Zgodnie zaś

z art. 206 k.c., każdy ze współwłaścicieli jest uprawniony do współposiadania rzeczy wspólnej oraz do korzystania z niej w takim zakresie, jaki daje się pogodzić ze współposiadaniem i korzystaniem z rzeczy przez pozostałych współwłaścicieli. Niezależnie od tego Sąd podkreślił, że pozwani nie udowodnili w niniejszej sprawie wysokości przedstawionej do potrącenia wierzytelności z tytułu omawianego wynagrodzenia. W orzecznictwie uznaje się, że wysokość wynagrodzenia, o którym mowa w art. 224 §2 k.c., powinna być ustalana w oparciu o kryterium obiektywne, jakim jest układ odpowiednich cen rynkowych – stawek za korzystanie z rzeczy określonego rodzaju (uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 10.07.1984r., III CZP 20/84, OSNCP 1984, nr 12, poz. 209; uchwała SN z dnia 17.06.2005 r., III CZP 29/05, OSNC 2006/4/64, Biuletyn SN 2005/6/9, nr LEX 150121; wyrok SN z dnia 04.07.2012r., I CSK 641/11, nr LEX 1218577; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 26.02.2013r., I ACa 37/13, nr LEX 1344090). W przypadku bezumownego korzystania z nieruchomości, za podstawę obliczenia wysokości świadczenia samoistnego posiadacza można przyjąć pożytki cywilne, jakie z tej nieruchomości mógł uzyskać właściciel, zawierając umowę najmu lub dzierżawy nieruchomości będącej w takim stanie, w jakim była w okresie, za jaki żąda wynagrodzenia (tak SN w wyroku z 15.09.2005 r., II CK 61/05, Rzeczpospolita 2005/219 str. C2, nr LEX 221729).

Biorąc pod uwagę konieczność analizy cen występujących na rynku, z uwzględnieniem wszystkich istotnych cech nieruchomości, za najbardziej miarodajny środek dowodowy, pozwalający w sposób nie budzący wątpliwości ustalić wysokość możliwego do uzyskania wynagrodzenia, Sąd I instancji uznał opinię biegłego sądowego z zakresu szacowania wartości nieruchomości. Tymczasem pozwani na okoliczność wysokości przysługującego im wynagrodzenia przedstawili pisemne oświadczenie osoby trzeciej (k. 199, k. 224). Biorąc pod uwagę, że treść oświadczenia zawartego w dokumencie prywatnym nie jest objęta domniemaniem zgodności

z prawdą zawartych w nim twierdzeń, ocena wiarygodności tego dowodu nie może prowadzić do wykluczenia, czy też zdyskwalifikowania dowodu z opinii biegłego sądowego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 04.12.2012r., I ACa 119/12, LEX nr 1246842). W związku z tym Sąd Rejonowy uznał, że pozwani nie udowodnili w niniejszej sprawie wysokości wierzytelności objętej zarzutem potrącenia podniesionym w pismach procesowych z dnia 10.04.2015r.

Reasumując powyższe rozważania, Sąd Rejonowy uznał zarzuty potrącenia za bezskuteczne i zasądził od pozwanych na rzecz powódki kwoty dopłat dochodzonych pozwami w całości, we wszystkich sprawach połączonych do wspólnego rozpoznania.

W zakresie żądanych przez powódkę odsetek wskazał, że z uchwały zgromadzenia wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. z dnia 17.10.2011r. wynikał dla pozwanych wspólników obowiązek uiszczenia dopłat w terminie do dnia 24.10.2011r., pod rygorem naliczenia odsetek ustawowych w razie opóźnienia. Obowiązek zapłaty przez wspólnika odsetek ustawowych w przypadku uchybienia terminu uiszczenia dopłaty przewiduje również przepis art. 178 §2 k.s.h. Biorąc to pod uwagę, Sąd I instancji zasądził w wyroku odsetki ustawowe od kwot zasądzonych dopłat od dnia 25.10.2011r. do dnia zapłaty.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., obciążając tymi kosztami w całości pozwanych jako stronę przegrywającą. Zgodnie z powołanym przepisem, strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W zakresie wysokości omawianych kosztów Sąd Rejonowy wskazał, iż zgodnie z art. 98 §3 k.p.c., do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

W sprawie o sygn. akt V GC 318/12 na zasądzoną od pozwanej B. M. na rzecz powódki kwotę 6.142,00 zł z tytułu kosztów procesu składały się poniesione przez powódkę koszty sądowe w postaci opłaty od pozwu w kwocie 2.525,00 zł, oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.617 zł, ustalone na podstawie §6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013r., poz. 490), wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W sprawie o pierwotnej sygn. akt V GC 319/12 na zasądzoną od pozwanej B. M. na rzecz powódki kwotę 7.217,00 zł z tytułu kosztów procesu składały się poniesione przez powódkę koszty sądowe w postaci opłaty od pozwu w kwocie

3.600,00 zł, oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.617 zł, ustalone na podstawie § 6 pkt 6 powołanego wyżej rozporządzenia, wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W sprawie o pierwotnej sygn. akt V GC 320/12 na zasądzoną od pozwanego A. M. na rzecz powódki kwotę 6.142,00 zł z tytułu kosztów procesu składały się poniesione przez powódkę koszty sądowe w postaci opłaty od pozwu w kwocie 2.525,00 zł, oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.617 zł, ustalone na podstawie §6 pkt 6 powołanego wyżej rozporządzenia, wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Z kolei w sprawie o pierwotnej sygn. akt V GC 321/12 na zasądzoną od pozwanego A. M. na rzecz powódki kwotę 7.217,00 zł z tytułu kosztów procesu składały się poniesione przez powódkę koszty sądowe w postaci opłaty od pozwu w kwocie 3.600,00 zł, oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.617 zł, ustalone na podstawie §6 pkt 6 powołanego wyżej rozporządzenia, wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Sąd nie uwzględnił wniosku powódki o nadanie wydanemu wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności. Zgodnie z art. 333 §3 k.p.c., sąd może na wniosek nadać wyrokowi nadającemu się do wykonania w drodze egzekucji rygor natychmiastowej wykonalności, gdyby opóźnienie uniemożliwiało lub znacznie utrudniało wykonanie wyroku albo narażało powoda na szkodę. Strona powodowa, zgłaszając omawiany wniosek na rozprawie w dniu 19.10.2015r. nie powołała konkretnych okoliczności, które uzasadniałyby jego uwzględnienie. Szczegółowe uzasadnienie wniosku powódki o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności jest konieczne z uwagi na to, że narażenie powódki na szkodę

w rozumieniu art. 333 § 3 k.p.c. nie może polegać jedynie na zwłoce w uzyskaniu przysądanego świadczenia, lecz powinno wykroczać poza zwykle niekorzystne skutki takiej zwłoki (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22.05.1991r.,

I ACz 65/91, LEX nr 1680395). Biorąc pod uwagę, że nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności na powołanej wyżej podstawie następuje na wniosek strony uprawnionej, Sąd nie jest obowiązany poszukiwać uzasadniających taki wniosek okoliczności z urzędu. (wyrok k. 377 - 378, uzasadnienie k. 405-421)

Apelację od powyższego wyroku wnieśli pozwani zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucili:

1) naruszenie prawa procesowego tj. art. 214 § 1 k.p.c. w zw. z art. 214<sup>((1))</sup> § 1 k.p.c. poprzez brak odroczenia rozprawy wyznaczonej na dzień 19.10.2015 r. pomimo złożonego przez pozwaną B. M. zwolnienia lekarskiego zaświadczonego o niemożności jej stawienia się w tym dniu w sądzie z uwagi na stan zdrowia a niemożność przedstawienia zaświadczenia od lekarza sądowego wynikała z przyczyn niezależnych od powódki i przez nią niezawinionych, czego sąd nie uwzględnił, co skutkuje nieważnością postępowania na skutek naruszenia przepisu art. 379 pkt 5 k.p.c., gdyż pozwana B. M. nie miała możliwości obrony swych praw;

2) naruszenie przepisu art. 124 § 1 k.p.c. poprzez brak wstrzymania rozpoznania sprawy poprzez odwołanie lub odroczenie rozprawy wyznaczonej na dzień 19.10.2015 r., która okazała się ostatnią, pomimo złożonego przez pozwanego A. M. wniosku o przyznanie adwokata z urzędu a co uniemożliwiło w konsekwencji pozwanemu A. M. obronę swoich praw, a tym samym skutkowało nieważnością postępowania poprzez naruszenie przepisu art. 379 pkt 5 k.p.c.;

3) nadużycie przez powódkę prawa procesowego w postępowaniu cywilnym polegającego na rozdzieleniu powództw w odniesieniu do zarówno do B. M. jak i A. M. wyłącznie celem uzyskania od pozwanych (obciążenie ich) kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, w podwyższonej względem minimalnej wysokości, bez jakiegokolwiek racjonalnego uzasadnienia takiego działania, co mogło mieć wpływ na treść zapadłego w sprawie wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa procesowego w zakresie jego wysokości;

4) naruszenie przepisu art. 316 §1 i §2 k.p.c. poprzez rozstrzygnięcie sprawy na nie



w pełni rozpatrzonym (znanym) i prawidłowo zebranych materiałach dowodowych i faktycznym tzn. braku wznowienia przewodu sądowego i zaliczenia w poczet materiału procesowego pisma pozwanej złożonego w dniu 19.10.2015 r., którego treści sąd meriti nie mógł znać w dacie (momencie) orzekania, a który to przywołuje w uzasadnieniu skarżonego wyroku, co mogło mieć wpływ na treść zapadłego w sprawie wyroku;

5) naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolne przyjęcie, w sprzeczności ze zgromadzonym materiałem dowodowym że pozwani nie udowodnili załączonym dokumentem z biura nieruchomości wysokości swojego świadczenia przedstawionego do potrącenia w piśmie z dnia 10.04.2015 r., gdy tymczasem dowód taki (z dokumentu) jest dopuszczalnym źródłem dowodowym a ponadto nie został zakwestionowany przez powódkę reprezentowaną w toku postępowania przez profesjonalnego pełnomocnika czym ponadto naruszył zasadę kontradiktoryjności, co mogło mieć wpływ na treść zapadłego w sprawie wyroku poprzez uwzględnienie powództwa na skutek przyjęcia przez sąd, że pozwani nie udowodnili wysokości wierzytelności przedstawionej do potrącenia;

6) naruszenie przepisu art. 498 § 1 k.c. w zw. z art. 479<sup>14</sup> § 4 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż przedstawiona do potrącenia przez pozwanych wierzytelność nie mogła podlegać potrąceniu, gdyż nie została wykazana dokumentem, gdy tymczasem okoliczności faktyczne i zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwalały na przyjęcie, że okoliczność ta z uwagi na przedstawione kserokopie (zakwestionowane niesłusznie przez sąd jako dowód) nie były kwestionowane przez stronę powodową a zatem pozwalały na uznanie, iż jest to okoliczność prawdziwa nie wymagająca w ogóle dowodu;

7) naruszenie przepisu art. 21 ust 3 ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym poprzez zastosowanie nieistniejącego przepisu dopuszczającego możliwość przeprowadzenia badania lekarskiego pozwanej w jej miejscu zamieszkania.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wnieśli o:

- 1) uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Płocku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi,
- 2) rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

ewentualnie o:

- 3) zmianę skarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zgodnie z normami przepisanych. (apelacja k. 593- 602)

Powódka wniosła o oddalenie apelacji pozwanych w całości jako bezzasadnej, zasądzenie od pozwanych na rzecz powódki kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z odpisu postanowienia SN z dnia 17.12.2015r., sygn. akt II CSK 346/15, zawiadomienia SO w Płocku.

### **Sąd Okręgowy, Sąd Gospodarczy zważył, co następuje:**

Apelacja pozwanych co do punktów wyroku, które dotyczą drugiego pozwanego (odnośnie B. M. punkty III, IV, odnośnie A. M. punkty I, II) oraz punktu V podlega odrzuceniu z uwagi na brak pokrzywdzenia (gravamen) zaskarżonym wyrokiem skarżących, a w pozostałej części jest niezasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy i wyczerpujący przeprowadził postępowanie dowodowe oraz dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne, z tą zmianą, że wyrokiem z dnia 07.10.2013r., sygn. akt X GC 627/11, Sąd Okręgowy w Łodzi X Wydział Gospodarczy oddalił powództwo B. M. i A. M. przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P. o uchylenie uchwały

zgromadzenia wspólników nr (...)z dnia 17.10.2011r. w sprawie wniesienia dopłat przez wspólników. (dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi wraz z uzasadnieniem k. 155-160)

Dodatkowo Sąd Okręgowy ustalił:

Postanowieniem z dnia 17 grudnia 2015r. w sprawie II CSK 346/15 Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 15 grudnia 2014r., sygn. akt I ACa 1417/14. (dowód: odpis postanowienia z dnia 17 grudnia 2015r. w sprawie II CSK 346/15 k. 687)

Powyższy zmienione i uzupełniające ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o powołane wyżej dowody, na które składały się wyłącznie dokumenty urzędowe. Dokumenty te Sąd uznał za wiarygodną podstawę ustaleń, ich autentyczność nie była kwestionowana w toku procesu.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek dowodowy powódki o dopuszczenie dowodu z zawiadomienia SO w Płocku o posiedzeniu w dniu 13.04.2016r. w sprawie IV P 10/15 na okoliczność początkowej fazy tego postępowania uznając, że dowód ten nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

W rozpoznawanej sprawie stosujemy przepisy kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu przed zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 16 września 2011r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011r., nr 233, poz.1381, art. 9 ustęp 1 ustawy).

U podstaw konstrukcji apelacji leży pojęcie gravamen, oznaczające, że strona, niezadowolona z rozstrzygnięcia sądu I instancji, pokrzywdzona tym rozstrzygnięciem, może zwrócić się do sądu odwoławczego o kontrolę rozstrzygnięcia wydanego przez sąd I instancji.

We współczesnym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje stanowisko traktujące gravamen jako dodatkową przesłankę formalną środka zaskarżenia, którego brak uzasadnia odrzucenie środka zaskarżenia z powodu jego niedopuszczalności

(np. postanowienia z dnia 8 kwietnia 1997 r., I CKN 57/97, OSNC 1997, nr 11, poz. 166 oraz z dnia 6 marca 2007 r., II PZ 83/06, OSNP 2008, nr 9 - 10, poz. 136, opubl. Legalis). Sąd Najwyższy wyjaśnił, że pokrzywdzenie orzeczeniem polega na całkowitym, bądź na częściowym nieuwzględnieniu żądań (obrony) i uwidacznia się przez porównanie twierdzeń skarżącego o przysługujących mu prawach z rozstrzygnięciem o tych prawach zawartym w orzeczeniu.

Pokrzywdzenie orzeczeniem warunkuje istnienie interesu prawnego w jego zaskarżeniu. Innymi słowy, skarżącemu, który nie wykazał pokrzywdzenia orzeczeniem, można zarzucić brak interesu prawnego w kwestionowaniu orzeczenia w celu uzyskania jego uchylenia albo zmiany.

Według „poszerzonej” definicji gravamen, pokrzywdzenie orzeczeniem istnieje nie tylko wtedy, gdy zachodzi różnica między tym, czego strona wcześniej żądała, a rozstrzygnięciem, ale także wtedy, gdy orzeczenie jest zgodne z żądaniem strony, jednak nie zapewnia jej wszystkich możliwych korzyści prawnych.

Pokrzywdzenie orzeczeniem (gravamen) jest przesłanką dopuszczalności środka zaskarżenia, chyba że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania tego środka (stanowisko takie zajął Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów, zasada prawna, z 15.05.2014r., III CZP 88/13, opubl.: Biuletyn SN rok 2014, nr 5).

W punktach III, IV Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w stosunku do pozwanego A. M., w punkcie V sąd oddalił wniosek powódki

o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej, w tym zakresie pozwana B. M. nie ma interesu zaskarżenia wyroku.

W punktach I, II Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w stosunku do pozwanej B. M., w punkcie V sąd oddalił wnioski powódki

o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej, w tym zakresie pozwany A. M. nie ma interesu zaskarżenia wyroku.

W ocenie Sądu Okręgowego, chybiony jest zarzut naruszenia prawa procesowego tj. art. 214 § 1 k.p.c. w zw. z art. 214<sup>(1)</sup> § 1 k.p.c. poprzez brak odroczenia rozprawy wyznaczonej na dzień 19.10.2015 r. pomimo złożonego przez pozwaną (...)zwolnienia lekarskiego zaświadczonego o niemożności jej stawienia się w tym dniu w sądzie z uwagi na stan zdrowia a niemożność przedstawienia zaświadczenia od lekarza sądowego wynikała z przyczyn niezależnych od powódki i przez nią niezawinionych, czego sąd nie uwzględnił, co skutkuje nieważnością postępowania na skutek naruszenia przepisu art. 379 pkt 5 k.p.c., gdyż pozwana B. M. nie miała możliwości obrony swych praw.

Kwestię pozbawienia strony możliwości obrony jej praw należy oceniać zawsze w świetle konkretnych okoliczności sprawy. Nieodroczenie rozprawy na podstawie art. 214 § 1 k.p.c., nawet jeżeli stanowiło uchylenie procesowe sądu, nie musi powodować nieważności postępowania, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że strona już zajęła stanowisko co do wszystkich kwestii prawnomaterialnych w postępowaniu, zgłosiła wszystkie istotne dowody dla poparcia swoich tez, ustosunkowała się do twierdzeń strony przeciwnej (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 463/13, [www.sn.pl](http://www.sn.pl), Legalis, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2009 r., I CSK 30/09).

Jawność postępowania cywilnego, zaliczana do naczelných zasad postępowania cywilnego (art. 9 k.p.c.) przejawia się między innymi w tym, że posiedzenia sądowe są jawne, a sąd rozpoznaje sprawy na rozprawie (art. 148 § 1 k.p.c.), z zachowaniem zasady ustności (art. 210 § 1 k.p.c.). Prawo do osobistego udziału w czynnościach procesowych jest istotnym elementem sprawiedliwej procedury sądowej (por. m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 czerwca 2002 r., SK 5/02, OTK-A 2002, nr 4, poz. 41). Pozostaje ono w związku z nieodłącznym elementem rzetelnego procesu, jakim jest prawo do wysłuchania (prawo do bycia wysłuchanym).

Jedną z gwarancji realizacji tych uprawnień zawiera art. 214 § 1 k.p.c., przewidujący obligatoryjne odroczenie rozprawy w razie zaistnienia przeszkód do uczestniczenia przez stronę w rozprawie, jeżeli przyczyną nieobecności była nieprawidłowość w doręczeniu wezwania lub nadzwyczajne wydarzenie albo inna znana sądowi przeszkoda, której nie można przewyciężyć.

Efektywność postępowania należy do podstawowych założeń postępowania sądowego i stanowi konieczny warunek rzetelnego procesu. Zapewnienie efektywności postępowania wymaga pogodzenia podstawowego celu procesu, jakim jest wydanie sprawiedliwego orzeczenia, z postulatem rozpatrzenia sprawy jak najszybciej, a na pewno bez nieuzasadnionej zwłoki. Skuteczność ochrony sądowej w znacznym stopniu zależy od tego, jak szybko zostanie udzielona. Nakaz rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki ma rangę konstytucyjną (art. 45 ust. 1 Konstytucji), w art. 6 EKPC został ujęty jako prawo każdego do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie, a w art. 6 § 1 k.p.c. jest wyrażony przez nałożenie na sąd obowiązku przeciwdziałania przewlekaniu postępowania. Zapewnienie efektywnego - możliwie najszybszego, a jednocześnie respektującego gwarancje procesowe - postępowania należy do sądu, który realizując ten cel powinien umiejętnie stosując przepisy postępowania zapewnić mu właściwy przebieg.

Do sądu należy również czuwanie nad przestrzeganiem zasady równouprawnienia stron, zgodnie z którą przepisy prawa procesowego normujące prawa i obowiązki stron w sposób jednakowy, zapewniający sprawiedliwe i równe warunki prowadzenia sporu, mają gwarantować obu stronom rzeczywistość i jednakową możliwość uzyskania ochrony prawnej. Na sądzie ciąży obowiązek urzeczywistnienia tej zasady, między innymi przez takie stosowanie przepisów, które zapobiegnie sytuacji, w której strona zostałaby pozbawiona prawa do rzetelnego procesu na skutek działania przeciwnika procesowego.

Ostatecznie o toku postępowania zawsze decyduje sąd i do niego należy właściwe korzystanie z uprawnień w zakresie kierowania postępowaniem, stosownie do tego, jak wymagają tego okoliczności i przy uwzględnieniu zasady efektywności postępowania oraz równouprawnienia stron.

Zakaz nadużycia praw procesowych należy zatem uznać, obok zasady efektywności i równouprawnienia stron, za istotny element rzetelnego procesu. Sąd może i powinien przeciwdziałać podejmowaniu przez stronę czynności paraliżujących tok postępowania i tym samym pozbawiających przeciwnika procesowego możliwości uzyskania efektywnej ochrony. Prawidłowe zastosowanie tej zasady wymaga pogodzenia jej z gwarancjami procesowymi i poszanowaniem prawa do sądu. Z tego względu uznanie przez sąd, że wykonanie przez stronę uprawnienia procesowego stanowi nadużycie praw procesowych, może nastąpić tylko w na podstawie wnikliwej oceny okoliczności sprawy, w pełni uzasadniającej stwierdzenie, że działanie strony jest podyktowane nierzetelnym - odmiennym od przewidzianego i akceptowanego przez ustawę - celem, w szczególności zamiarem utrudnienia lub przedłużenia postępowania. Przydatnym kryterium oceny jest porównanie, przy uwzględnieniu miernika obiektywnego, celu uprawnienia procesowego z odpowiedniością wykorzystania go w konkretny sposób.

W każdym przypadku istotne znaczenie ma to, czy korzystanie z tej przyczyny odroczenia następuje dla realizacji celu, jakiemu przepis ten służy, czyli prawa do wysłuchania oraz czy nieodroczenie rozprawy w takiej sytuacji procesowej spowoduje naruszenie tego prawa. Należy w związku z tym stwierdzić, że prawo do bycia wysłuchanym to przede wszystkim prawo do przedstawienia swoich racji, możliwość powołania argumentów i dowodów oraz wypowiedzenia się co do argumentów

i dowodów drugiej strony, a także ustosunkowanie się do decyzji procesowych sądu. Jeżeli choroba strony stanęła na przeszkodzie jedynie jej obecności na rozprawie, a nie ograniczyła aktywności w postępowaniu, wyrażającej się w składaniu pism przedstawiających stanowisko w sprawie, w zgłaszaniu wniosków i dowodów oraz wypowiedzaniu się co do twierdzeń i dowodów drugiej strony, to można zasadnie twierdzić, że jej prawo do wysłuchania zostało zrealizowane.

Gdy z okoliczności sprawy jednoznacznie wynika, że strona zajęła stanowisko co do wszystkich kwestii materialnoprawnych i procesowych, zgłosiła wszystkie dowody na poparcie swych twierdzeń, ustosunkowała się do twierdzeń drugiej strony i do przeprowadzonych dowodów, żądanie odroczenia rozprawy z powodu okoliczności usprawiedliwiającej jej niestawiennictwo, może zostać uznane za nadużycie jej uprawnień procesowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2009 r., I CSK 30/09).

Pozwana B. M. nie stawiła się na rozprawę w dniu

19 października 2015r. W złożonym przez pozwanego na rozprawie piśmie z dnia

16 października 2015r. pozwana poinformowała, że jest chora, wniosła

o usprawiedliwienie jej nieobecności na rozprawie w dniu 19.10.2015r. oraz poinformowała o przyczynach nieprzedstawienia zaświadczenia od lekarza sądowego, załączając zwolnienie lekarskie na druku (...), wystawione na okres od dnia 15.10.2015r. do dnia 25.10.2015r. W piśmie pozwana nie zgłosiła wniosku o odroczenie rozprawy.

Sąd Rejonowy kilkakrotnie odwoływał wyznaczone wcześniej terminy rozprawy bądź na wniosek pozwanego, bądź na wniosek pozwanej, wskutek czego postępowanie sądowe uległo przedłużeniu o 6 miesięcy (pierwotnie termin rozprawy wyznaczony został na dzień 20.04.2015r.).

Pozwana w toku procesu ustosunkowała się do żądania pozwu w złożonych pismach procesowych, w których podniosła kolejno dwa zarzuty potrącenia.

W tych okolicznościach, zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że odroczenie rozprawy jedynie w celu umożliwienia pozwanej osobistego w niej uczestnictwa nie było uzasadnione i wiązałoby się w okolicznościach rozpoznawanej sprawy z nadużyciem prawa strony do osobistego udziału w czynnościach procesowych. Dodatkowym argumentem uzasadniającym powyższą ocenę jest nieobecność pozwanej na rozprawie apelacyjnej, w czasie której mogłaby przedstawić swoje stanowisko i ewentualnie wnioski dowodowe, których nie mogła zgłosić przed Sądem I instancji.

W obecnie obowiązującym przepisach kodeksu postępowania cywilnego postępowanie apelacyjne oparte jest na apelacji pełnej cum beneficio novorum, której istota polega na tym, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę ponownie, to znaczy jeszcze raz bada sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji. Sąd drugiej instancji, zachowując pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia, ma obowiązek merytorycznie rozpoznać sprawę, nie ograniczając się tylko do skontrolowania legalności orzeczenia wydanego przez sąd pierwszej instancji. Rozpoznając sprawę - odmiennie niż sąd kasacyjny - kontynuuje postępowanie rozpoczęte w sądzie pierwszej instancji. Jest zatem sądem, który przeprowadza - jeśli zachodzi konieczność - własne postępowanie dowodowe, w którym istnieje możliwość powtórzenia i uzupełnienia dowodów przeprowadzonych w sądzie pierwszej instancji oraz uwzględnienia nowych faktów i dowodów, jeżeli nie mogły być powołane w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, albo gdy potrzeba ich powołania wynika później (art. 381 k.p.c.).

Pozbawiony racji jest zarzut naruszenia przepisu art. 124 § 1 k.p.c. poprzez brak wstrzymania rozpoznania sprawy poprzez odwołanie lub odroczenie rozprawy wyznaczonej na dzień 19.10.2015 r., która okazała się ostateczną, pomimo złożonego przez pozwanego A. M. wniosku o przyznanie adwokata z urzędu a co uniemożliwiło w konsekwencji pozwanemu A. M. obronę swoich praw, a tym samym skutkowało nieważnością postępowania poprzez naruszenie przepisu art. 379 pkt 5 k.p.c.

Zgodnie z art. 124 § 1 k.p.c. zgłoszenie wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, jak również wniesienie środka odwoławczego od odmowy ich ustanowienia nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania, chyba że chodzi o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego dla powoda na skutek wniosku zgłoszonego w pozwie lub przed wytoczeniem powództwa. Sąd może jednak wstrzymać rozpoznanie sprawy aż do prawomocnego rozstrzygnięcia wniosku

i w związku z tym nie wyznaczać rozprawy, a wyznaczoną rozprawę odwołać lub odroczyć.

Wstrzymanie rozpoznania sprawy powinno nastąpić wtedy, kiedy sprawa jest skomplikowana pod względem prawnym lub faktycznym albo kiedy strona żądająca ustanowienia dla niej adwokata lub radcy prawnego jest nieporadna.

Żadna z tych podstaw w rozpoznawanej sprawie nie występuje.

Nie sposób również zgodzić się z zarzutem nadużycia przez powódkę prawa procesowego w postępowaniu cywilnym polegającego na rozdzieleniu powództw

w odniesieniu do zarówno do B. M. jak i A. M. wyłącznie celem uzyskania od pozwanych (obciążenie ich) kosztów postępowania,

w tym kosztów zastępstwa procesowego, w podwyższonej względem minimalnej wysokości, bez jakiegokolwiek racjonalnego uzasadnienia takiego działania, co mogło mieć wpływ na treść zapadłego w sprawie wyroku w zakresie rozstrzygnięcia

o kosztach zastępstwa procesowego w zakresie jego wysokości.

Obowiązujące przepisy nie zabraniają dzielenia roszczeń i częściowego ich dochodzenia.

Z kolei połączenie, na podstawie art. 219 k.p.c., kilku oddzielnych spraw

w celu ich łącznego rozpoznania lub także rozstrzygnięcia jest zabiegiem technicznym, który nie prowadzi do powstania jednej nowej sprawy, nie pozbawia połączonych spraw ich odrębności i nie zmienia faktu, że łącznie rozpoznawane i rozstrzygane sprawy są nadal samodzielnymi sprawami. W konsekwencji, w razie połączenia przez sąd kilku spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, zwrot kosztów procesu przysługuje stronie odrębnie w każdej z połączonych spraw (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu

z 3 lutego 2012 r., I CZ 164/11, Legalis).

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu nie wpływa na wynik sprawy. Pozostaje ono w odwrotnej relacji do tego wyniku. To wynik sprawy determinuje orzeczenie

o kosztach procesu (art. 98 § 1 k.p.c.).

Nie jest też trafny zarzut naruszenia przepisu art. 316 § 1 i §2 k.p.c. poprzez rozstrzygnięcie sprawy na nie w pełni rozpatrzone (znanym) i prawidłowo zebranych materiałach dowodowych i faktycznym tzn. braku wznowienia przewodu sądowego

i zaliczenia w poczet materiału procesowego pisma pozwanej złożonego w dniu 19.10.2015 r., którego treści sąd meriti nie mógł znać w dacie (momencie) orzekania,

a który to przywołuje w uzasadnieniu skarżonego wyroku, co mogło mieć wpływ na treść zapadłego w sprawie wyroku.

Przepis art. 316 § 1 k.p.c. statuuje zasadę aktualności orzeczenia (wyroku), nakazując brać pod uwagę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Zasada ta odnosi się zarówno do podstawy faktycznej powództwa, jak i do jego podstawy prawnej (por. wyr. SN z 7.3.1997 r., II CKN 70/96, Legalis).

Zgodnie z art. 316 § 2 k.p.c. rozprawa powinna być otwarta na nowo, jeżeli istotne okoliczności ujawniły się dopiero po jej zamknięciu.

Pismo pozwanej z dnia 19.10.2015r. zostało złożone w biurze podawczym, w czasie trwania rozprawy, a raczej już po jej zamknięciu w czasie ogłoszeniu wyroku. Sprawa zakończyła się o godzinie 10.35, a pismo zostało złożone w biurze podawczym sądu o godzinie 10.30.

W tej sytuacji należy uznać, że Sąd I instancji wydał wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, a po zamknięciu rozprawy przed ogłoszeniem wyroku nie ujawniły istotne okoliczności uzasadniające otwarcie rozprawy na nowo.

Nie jest zasadny zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolne przyjęcie, w sprzeczności ze zgromadzonym materiałem dowodowym że pozwani nie udowodnili załączonym dokumentem z biura nieruchomości wysokości swojego świadczenia przedstawionego do potrącenia w piśmie z dnia 10.04.2015 r.

Zgodnie z art. 233 §1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Zastosowanie swobodnej oceny dowodów ma na celu ustalenie elementów podstawy faktycznej powództwa zgłoszonego w postępowaniu cywilnym. Sąd musi bowiem przed rozstrzygnięciem o żądaniach stron ustalić, czy ich twierdzenia o faktach znajdują podstawę w materiale dowodowym, czy też nie. Swobodna ocena dowodów pozwala zatem w przypadku sprzeczności wniosków płynących z przeprowadzonych dowodów, jednym dać wiarę, a innym odmówić waloru wiarygodności. Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy z dwóch przeciwstawnych źródeł wiedzy o zdarzeniach faktycznych, sąd ma prawo oprzeć swoje stanowisko, wybierając to, które uzna za bardziej wiarygodne, korzysta bowiem ze swobody w zakresie oceny dowodów (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 31 marca 2004 r., III CK 410/02, opubl. Legalis).

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego na gruncie art. 233 § 1 k.p.c. przyjmuje się, iż wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza uwzględnienie i rozważenie wszystkich dowodów przeprowadzonych

w postępowaniu mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy oraz wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych dowodów, mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności (wyrok SN z dnia 26.06.2003r., V CKN 417/01, opubl. LEX nr 157326).

Do akt została złożona kserokopia pisma z biura nieruchomości z 26.03.2012r. Nawet gdyby został złożony oryginał tego pisma, to jest to dokument prywatny

i stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w tym dokumencie (art. 245 k.p.c.).

Nie zasługuje na uwzględnienie również zarzut naruszenia przepisu

art. 498 § 1 k.c. w zw. z art. 479<sup>14</sup> § 4 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż przedstawiona do potrącenia przez pozwanych wierzytelność nie mogła podlegać potrąceniu, gdyż nie została wykazana dokumentem.

Zgodnie z art. 479<sup>14</sup> § 4 k.p.c. do potrącenia w toku postępowania mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami.

Przepis art. 479<sup>14</sup> § 4 k.p.c., mający zastosowanie w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych, analogicznie jak przepis art. 493 § 3 k.p.c. w postępowaniu nakazowym, wprowadzał ograniczenia dowodowe w zakresie wykazywania istnienia wierzytelności przedstawionych do potrącenia w toku postępowania gospodarczego.

W sytuacji, gdy pozwanemu przysługuje wobec powoda roszczenie, które nie jest udowodnione dokumentami, to powinien on wystąpić z odrębnym procesem.

Charakter kserokopii był wielokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. W uchwale z dnia 29 marca 1994 r., III CZP 37/94, Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że niepoświadczona podpisem strony kserokopia nie jest dokumentem. Podobnie jak odpis, kserokopia może być jednak uznana za dokument stanowiący dowód istnienia oryginału i dlatego podlegający podwójnej ocenie.

Raz, jako dokument prywatny, mający stanowić źródło wiadomości o istnieniu oryginalnego dokumentu, a drugi raz, jako dokument prywatny mający stanowić źródło wiadomości o faktach. W postępowaniu opartym na dokumencie prywatnym źródłem wiadomości jest, zgodnie z art. 245 k.p.c., zawarte w nim i podpisane oświadczenie, stąd dla uznania kserokopii za dokument prywatny, świadczący o istnieniu oryginału

o odwzorowanej w niej treści, niezbędne jest oświadczenie o istnieniu dokumentu

o treści i formie odwzorowanej kserokopią. Takim oświadczeniem jest umieszczone na kserokopii i zaopatrzone podpisem poświadczenie zgodności kserokopii z oryginałem. Dopiero wtedy można uznać kserokopię za dokument prywatny świadczący o istnieniu oryginału o treści i formie w niej odwzorowanej. Natomiast bez wspomnianego poświadczenia kserokopia nie może być uznana za dokument (zob. OSNCP 1994, nr 11, poz. 206). Stanowisku temu Sąd Najwyższy dał wyraz również w późniejszych orzeczeniach, w tym w postanowieniach z dnia 27 sierpnia 1998 r., III CZ 107/98 (OSNC 1999, nr 3, poz. 52) i z dnia 18 października 2002 r., V CKN 1830/00 (OSNC 2004, nr 1, poz. 9) oraz w wyroku z dnia 6 listopada 2002 r., I CKN 1280/00 (niepubl.). Również w nauce prawa przyjmuje się, że niepoświadczona kserokopia nie jest dokumentem. Jeżeli zaś pismo nie może być uznane za dokument, nie może być ono też podstawą do prowadzenia dowodu w trybie art. 308 k.p.c. Odmienne ujęcie tego zagadnienia prowadziłyby do obejścia przepisów o dowodzie z dokumentu. Wymienione w art. 308 k.p.c. środki dowodowe ustawodawca zaliczył do „przrzędów utrwalających albo przenoszących obrazy lub dźwięki”. Oznacza to, że środki te, w tym także fotokopie, mają przedstawiać rzeczywistość poprzez zawarte w nich obrazy lub dźwięki, a nie przez opisy wyrażane pismem (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2002 r., I CKN 1280/00, LEX nr 78358, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 24 listopada 2010 r. I ACa 831/10 LEX nr 898656).

Zgodnie z art. 498 § 1 k.c. rozpoznając zarzut potrącenia należy ocenić, czy dwie osoby są względem siebie wierzycielami, a wierzytelności są tożsame rodzajowo (pieniężne lub rzeczy oznaczone tylko co do gatunku) oraz mają przymiot wymagalności i mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem. Ocenę tę należy dokonywać na dzień złożenia oświadczenia o potrąceniu i jego doręczenia.

W przypadku spełnienia przesłanek potrącenia oświadczenie złożone przez jedną ze stron wywołuje skutki prawne w chwilę jego złożenia, a zgodnie z art. 499 zd. drugie k.c. oświadczenie to ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Potrącenie jest jednostronną czynnością prawną i na mocy art. 499 zd. pierwsze k.c. dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie.

Obowiązek udowodnienia roszczenia zgłoszonego do potrącenia obciąża zgłaszającego na ogólnych zasadach (art. 6 k.c.), zatem samo zgłoszenie w formie zarzutu procesowego nie oznacza jeszcze, że nastąpiły materialnoprawne skutki określone w art. 498 i 499 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2010 r., V CSK 43/10 LEX nr 677907).

Pozwani nie tylko nie udowodnili roszczeń zgłoszonego do potrącenia dokumentami, ale również nie udowodnili, że te wierzytelności im przysługują.

Faktycznie Sąd Rejonowy błędnie wskazał przepis art. 21 ust 3 ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym.

Z uzasadnienia jednoznacznie wynika, że Sądowi w rzeczywistości chodziło o przepis art. 12 ust. 3. ustawy o lekarzu sądowym, który stanowi, że jeżeli stan zdrowia uczestnika postępowania uniemożliwia stawienie się na badanie, lekarz sądowy przeprowadza badanie i wydaje zaświadczenie w miejscu pobytu tej osoby.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 370 k.p.c. w związku z art. 373 k.p.c. odrzucił apelację pozwanych w części (punkt 1 i 2 wyroku), a na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację w pozostałej części.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Wynagrodzenie pełnomocnika powódki będącego adwokatem zostało określone zgodnie z § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 5, § 13 ust. 1 punkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013r. poz. 461 ze zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800) .